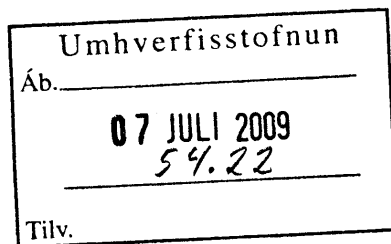

Teikn á lofti ehf
Hildur Stefánsdóttir,
landslagsarkitekt
Skipagötu 12
Pósthólf 170
602 Akureyri

Reykjavík, 25. júní 2009
Tilvísun: UST20090100140/ksj

Tillaga að Aðalskipulagi Fjallabyggðar 2008-2028

Vísað er til erindis Teikn á lofti ehf. er barst 6. mars sl. þar sem óskað er umsagnar um tillögu að aðalskipulagi Fjallabyggðar 2008-2028. Erindinu fylgja greinargerð og umhverfisskýrsla.

Umhverfisstofnun gerir eftirfarandi athugasemdir við aðalskipulagstillöguna.

Tillaga að greinargerð

Markmið og tilhögun framtíðarbyggðar

Í umfjöllun um markmið um framtíðarbyggð kemur fram umhverfisstefna sveitarfélagsins, sem Umhverfisstofnun tekur undir. Að mati Umhverfisstofnunar er landfylling upp á 6,7 ha út í vatn á náttúruminjaskrá sem er sérstætt náttúrufrýrbrigði, ekki í samræmi við þá umhverfisstefnu sveitarfélagsins sem sett er fram í aðalskipulagi.

Matsskyldar framkvæmdir

Í umfjöllun um landfyllingar kemur fram að gert er ráð fyrir landfyllingum á 7 stöðum í sveitarfélaginu, 5 á Siglufirði og 2 á Ólafsfirði. Þar af eru 3 af stærðinni 5 ha eða stærri og því eru þær tilkynningaskyldar til Skipulagsstofnunar til ákvörðunar um matsskyldu. Tvær af þessum stærri landfyllingum eru ráðgerðar inni á svæði á náttúruminjaskrá. Gert er ráð fyrir 6,7 ha fyllingu í Ólafsfjarðarvatn og er ráðgert að svæðið sem myndast fari undir íbúabyggð. Einnig er ráðgerð 8 ha fylling í ós Ólafsfjarðarvatns sem einnig er svæði á náttúruminjaskrá. Í greinargerð kemur fram að íbúum í Fjallabyggð hafi fækkað á undanförunum árum og á Ólafsfirði hafi íbúum fækkað undanfarin 2 ár. Í ljósi þessa telur Umhverfisstofnun mikilvægt, ekki síst í ljósi náttúruverndarhagsmuna að skoða forsendur fyrir nauðsyn framangreindra landfyllinga. Að mati Umhverfisstofnunar er lítil umfjöllun um möguleg neikvæð umhverfisáhrif af landfyllingu í Ólafsfjarðarvatn. Ólafsfjarðarvatn er á náttúruminjaskrá sem mjög sérstætt náttúrufrýrbrigði og því þyrfti að fara yfir helstu mótvægisáðgerðir svo ljóst væri að einstakir eiginleikar og mikið og fjölbreytt lífríki þess biði ekki hnekki ef kæmi til áætlaðra framkvæmda.

Landslag

Umhverfisstofnun bendir á að mikilvægt er að við skógrækt sé ekki raskað við þeim svæðum þar sem náttúrulegur birkiskógur er til staðar. Umhverfisstofnun bendir á að samkvæmt stefnumörkun stjórnvalda til 2020, *Velferð til framtíðar Sjálfbær þróun í íslensku samfélagi*, kemur fram að: „*Forðast verði eins og kostur er að skerða frekar votlendi, birkiskóga og önnur lykilvistkerfi Íslands.*“

Byggð og búseta

Umfjöllun um byggð og búsetu er að mestu helgaður Siglufirði og aðstæðum þar. Umhverfisstofnun tekur undir þau markmið sem koma fram í kaflanum um íbúðapróun og íbúðasvæði að auka þéttingu byggðar. Á Siglufirði er gert ráð fyrir íbúðabyggð á uppfyllingu við tjarnarsvæðið og er það talið eftirsóknarvert byggingarland þar sem tengslin við náttúruna og fuglalíf tjarnarinnar er náíð. Umhverfisstofnun bendir á að uppfylling getur haft mjög neikvæð áhrif á fuglalíf tjarnarinnar þar sem um skerðingu búsvæðis fyrir fugla er um að ræða. Umhverfisstofnun bendir einnig á framangreinda stefnu stjórnvalda að : „*Forðast verði eins og kostur er að skerða frekar votlendi, birkiskóga og önnur lykilvistkerfi Íslands.*“ Þessi stefnumörkun kemur fram í riti sem Umhverfisráðuneytið gaf út og nefnist Velferð til framtíðar, sjálfbær þróun í íslensku samfélagi. Stefnumörkun til 2020. Umhverfisstofnun vill geta þess að tjarnir flokkast undir votlendi.

Frístundabyggð

Fram kemur að gert er ráð fyrir framtíðaruppbyggingu frístundabyggðar í Hólsdal við Skarðdal fyrir allt að 30 hús á 30.000 m² svæði. Umhverfisstofnun getur ekki séð að merkt sé fyrir svæðinu með viðeigandi lit. Að mati stofnunarinnar mætti merking frístundabyggða vera skýrari t.d. með númerum eins og efnistöku- og útivistarsvæði.

Ásýnd, yfirbragð og fyrirkomulag byggðar

Umhverfisstofnun telur markmið þau er fram koma í kaflanum um "*Ásýnd, yfirbragð og fyrirkomulag byggðar*" afar skýr og eftirsóknarverð. Umhverfisstofnun telur 6,7 ha landfyllingu í Ólafsfjarðarvatn ekki í samræmi við ofangreind markmið.

Umhverfismat Aðalskipulags Fjallabyggðar 2008-2028

Umhverfismat stefnumiða aðalskipulagsins

Í umfjöllun um efnistöku/efnislosun kemur fram að efnislosun verður miklu meiri innan sveitarfélagsins á skipulagstímabilinu heldur en efnistaka. Fyrirhugað er að nýta efni sem til fellur vegna gangnagerðar í sveitarfélaginu annars vegar til uppfyllingar á hafnarsvæði Siglufirðinga og hins vegar til fyllinga í Ólafsfjarðarvatn. Umhverfisstofnun bendir á að Ólafsfjarðarvatnið allt er á náttúruminjaskrá, eða eins og skráin segir: „*Ólafsfjarðarvatn, Eyjafjarðarsýslu. Vatnið allt ásamt ósi. Strandvatn, 270 ha. Mjög sérstætt náttúrufrýrbrigði. Ferskt vatn flýtur ofan á söltu og verkar sem gler í gróðurhúsi á neðri lög. Mikið og fjölbreytt lífríki.*“ Einnig bendir Umhverfisstofnun á að Ólafsfjarðarvatn fellur undir 37. grein laga nr. 44/1999 um náttúruvernd, en þar segir að stöðuvötn 1000 m² að stærð eða stærri njóti sérstakrar verndar og skal forðast röskun þeirra eins og kostur er. Að mati Umhverfisstofnunar er landfylling út í Ólafsfjarðarvatn líkleg til að valda mikilli röskun á náttúruminjum. Að mati Umhverfisstofnunar ætti að koma fram í umhverfismati aðalskipulags hvernig svæðið er í dag í Burstabrekkudal sem gert er ráð fyrir að fari undir 300.000 m³ af efni og hver umhverfisáhrifin eru á Burstabrekkudal.

Náttúruvernd

Í umfjöllun um náttúruvernd kemur fram að ríflega 86 % af svæði sveitarfélagsins er á náttúruminjaskrá. Síðan segir „*Umhverfisvísar með engin teljandi áhrif voru fleiri en vissulega getur tillagan haft töluverð jákvæð eða neikvæða áhrif á fyrirkomulag byggðar sem takmarkast vissulega af verndarákvæðum.*“ Í umfjöllun um svæði á náttúruminjaskrá og stefnu tillögunnar um verndun á skipulagstímabilinu, er komist að þeirri niðurstöðu að verndarákvæði takmarki framkvæmdir á tilteknum svæðum. Að mati Umhverfisstofnunar eru verndarákvæði ekki takmarkandi á landnotkun, heldur kalla á annars konar landnotkun. Þar sem ferðamennska er snar þáttur í atvinnuuppbyggingu á svæði Fjallabyggðar kann vegna sérstæðs gróðurfars, landslagsheilda eða einstaks lífríkis, verndun að hafa mjög jákvæð áhrif á þá uppbyggingu. Í umfjöllun um mótvægisáðgerðir í kaflanum um náttúruvernd í umhverfisskýrslu segir: *“Gert er ráð fyrir að skapa aukið landrými fyrir íbúðarsvæði, hafnar, iðnaðar- og athafnastarfsemi á fyllingum í Ólafsfirði og Siglufirði svo ekki reynist nauðsynlegt að hrófla mikið við svæðum á náttúruminjaskrá.*“

Að mati Umhverfisstofnunar hefur þetta í för með sér að áætlaðar mótvægisáðgerðir til þess að hrófla ekki mikið við svæðum á náttúruminjaskrá eru þær að skapa m.a. svæði á fyllingum í Ólafsfirði fyrir íbúðarsvæði. Að mati Umhverfisstofnunar getur fylling í Ólafsfjarðarvatn til að skapa land fyrir íbúðarsvæði ekki talist mótvægisáðgerð við þann kost að byggja upp íbúðarsvæði á svæði á náttúruminjasvæði, enda í báðum tilvikum um að ræða rask á náttúruminum og bæði land og vatnið á náttúruminjaskrá. Þar af leiðandi er uppbygging neikvæð hvað varðar náttúrufar í báðum tilvikum og fellst Umhverfisstofnun því ekki á umhverfismat hvað varðar umhverfisþætti sem er á bls. 18.

Niðurstaða umhverfismats stefnumiða grunnkerfis

Í niðurstöðu umhverfismats kemur fram að: „*Áhrif stefnumiða á umhverfisþætti náttúrufars eru líkleg til að verða jákvæð, neikvæð eða ekki teljandi á skipulagstímabilinu og byggist að miklu leyti á nánari útfærslum á deiliskipulag- og/eða framkvæmdastigi.*“ Umhverfisstofnun er ósammála þessari niðurstöðu. Eins og fram hefur komið felast í tillögunum miklar áætlanir um landfyllingar í vatn annars vegar sem er á náttúruminjaskrá og undir sérstakri vernd og hins vegar landfyllingar í ós sem er á náttúruminjaskrá.

Gangagerð til nágrannasveitarfélaga

Í umfjöllun um valkosti við gangagerð milli sveitarfélagsins Fjallabyggðar og annarra sveitarfélaga er lítið fjallað um hagræna þætti. Í umfjöllun um samanburð ganga upp í Skarðsdal með gangnamunna ofan skógræktar og ganga inn úr Hólsdal með gangamunna vestur af vatnsverndarsvæði er aðeins minnst á hagræna þætti varðandi vegtengingar að göngum upp í Skarðsdal yrðu kostnaðarsamar. Að mati Umhverfisstofnunar þyrfti að skoða alla þætti beggja kosta frá hagrænu sjónarmiði við mat á kostum. Sama er að segja um umfjöllun um valkosti vegna jarðvegsganga milli Ólafsfjarðar og Dalvíkur er fjallað um 2 valkosti, þ.e. breikkun núverandi ganga og gerð snjóflóðavarna í Sauðanesskriðum. Þar er einungis minnst á hagræna þætti er varða: „*kostnaðarfrekar snjóflóðavarnir í Sauðanesskriðum en snjóflóðahætta er mikil á þessu svæði.....*“. Þar sem að í lögum nr. 105/2006 um umhverfismat áætlana er kveðið á um að kynna skuli umhverfismat áætlana fyrir almenningi telur Umhverfisstofnun mikilvægt að ef fjallað er um hagræna þætti, þurfi að fjalla um alla hagræna þætti beggja valkosta sem bornir eru saman í umhverfismati. Umhverfisstofnun telur umfjöllun um kosti er varða jarðgangagerð í sveitarfélaginu Fjallabyggð að öðru leyti afar litla og lítið af upplýsingum um náttúrulegar aðstæður á þeim stöðum þar sem framkvæmdir yrðu væntanlegar ef til þeirra kæmi. Markmið laga um umhverfismat áætlana er: „*að stuðla að sjálfbærri þróun og draga úr neikvæðum*

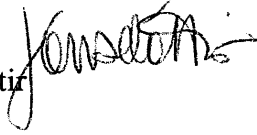
umhverfisáhrifum og jafnframt stuðla að því að við áætlanagerð sé tekið tillit til umhverfissjónarmiða.“ Umhverfisstofnun telur að umfjöllun um framkvæmdakosti þurfi að vera nokkuð ítarlegri hvað heildarmyndina varðar ef tilgangur laganna eigi að nást.

Umhverfismat stefnumiða í byggð og búsetu

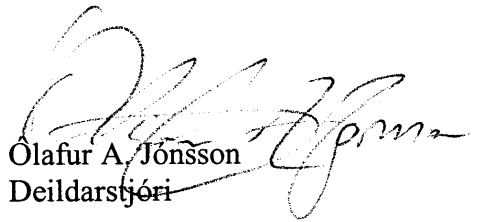
Niðurstaða umfjöllunar um áhrif af framfylgd stefnumiða byggðar og búsetu eru gefinn lítill gaumur og sagt að þau geti orðið jákvæð, neikvæð eða engin áhrif á umhverfisþætti náttúrufars á útfærslur á deiliskipulags- eða framkvæmdatíma. Þar sem stefnumið skipulagsáætlunarinnar gera ráð fyrir framkvæmdum sem falla undir lög nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum getur Umhverfisstofnun ekki fallist á niðurstöður umhverfismatsins og telur að endurskoða þurfi umfjöllun um stefnumið sem miða að miklum landfyllingum.

Umhverfisstofnun biðst velvirðingar á hve dregist hefur að svara erindinu.

Virðingarfyllst
Kristín S. Jónsdóttir
Sérfræðingur

Ólafur A. Jónsson
Deildarstjóri

Skipulagsstofnun